

Waarom is Nederland zo aantrekkelijk voor asielzoekers?

Posted on 25 mei 2022 by Nick Ottens

Sinds de zomer van vorig jaar is het aantal asielzoekers dat zich aanmeldt in Nederland bijna verdubbeld: van ongeveer 500 naar gemiddeld een kleine 1.000 per week. Dat leidt tot problemen in de opvang, zowel in Ter Apel als de rest van het land.

Maar waar komen al die (extra) asielzoekers vandaan? Die vraag wordt ontweken. Waarom komen ze juist naar Nederland? Waarom hebben het kabinet en opvangorganisatie COA de verhoogde asielvraag niet zien aankomen? En: moet de asielmigratie niet fundamenteel ter discussie worden gesteld?

Asielzoekers slapen in Ter Apel in tenten en op de vloer. Het aanmeldingspunt voor asielzoekers op de grens van Drenthe en Groningen zit bomvol. Het kabinet en de burgemeesters denken over de mogelijkheid om gemeenten te verplichten asielzoekers op te nemen.

Begin deze week kon staatssecretaris Eric van der Burg (VVD, asiel) deze stap nog

voorkomen door met de 25 veiligheidsregio's de afspraak te maken dat die ieder 150 tijdelijke opvangplaatsen ('noodopvang') scheppen.

Oekraïners zijn geen asielzoekers

Voor de duidelijkheid: het gaat hierbij niet om vluchtelingen uit Oekraïne, hoewel die de druk op de ketel natuurlijk wel vergroten. De afgelopen drie maanden zijn er minstens 60.000 Oekraïners naar Nederland gekomen en waarschijnlijk zijn het er meer, omdat nog niet alle Oekraïners zich in hun gemeente hebben ingeschreven.

De Oekraïners hoeven echter geen asiel aan te vragen, zij hoeven dus niet langs Ter Apel – zij vallen onder een speciale regeling die hen het recht geeft om sowieso twee jaar in de EU te blijven.

Woonruimte tekort

Wel dingen Oekraïners uiteraard met andere immigranten, waaronder asielzoekers, mee om woonruimte. En het gebrek aan woonruimte draagt bij aan de drukte in Ter Apel. Er zijn niet genoeg huizen in Nederland, ook niet voor asielzoekers die mogen blijven ('statushouders').

Dat huisvestingsprobleem is vooral een gevolg van te weinig nieuwbouw en een sterke bevolkingsgroei, de laatste jaren zo'n 100.000 per jaar. En die bevolkingsgroei wordt vrijwel geheel veroorzaakt door meer immigratie dan emigratie. Dan gaat het om alle groepen: arbeidsmigranten (van binnen en buiten de EU), gezinsmigranten, studenten – en asielzoekers.

Veel asielzoekers uit veilige landen

Het aandeel asielzoekers in de immigratiestroom wisselt. Tussen 2014 en 2017 nam dat door de oorlog in Syrië toe met als piek 60.000 asielaanvragen in 2015. Vervolgens daalde het aantal asielzoekers, maar steeg het aantal gezinsmigranten: Syriërs die een verblijfsvergunning hadden gekregen, lieten hun vrouw en kinderen overkomen.

Vorig jaar, in 2021, steeg het aantal asielzoekers weer, naar bijna [40.000](#). De meesten kwamen nog steeds uit Syrië, gevolgd door Algerije, Marokko, Turkije en Nigeria: vier veilige landen. Op basis van de cijfers voor januari-april lijkt het er op

dat het totaal dit jaar hoger uitkomt. De Immigratie- en Naturalisatiedienst behandelde vorige maand [15.000](#) asielaanvragen. In april 2021 waren dat er 8.000.

Of asiel wordt verleend, hangt sterk af van het land van herkomst. [80 tot 90 procent](#) van de asielzoekers uit Afghanistan, Syrië en Turkije (vaak Koerden of tegenstanders van president Erdoğan) krijgt een verblijfsvergunning. Algerijnen, Marokkanen en Nigerianen daarentegen worden bijna altijd afgewezen.

Uitzetten gaan moeizaam

Wat niet wil zeggen dat die Afrikaanse asielzoekers altijd terugkeren. Duizenden afgewezen asielzoekers gaan ieder jaar tegen hun beslissing in beroep. In de tussentijd blijven ze in asielzoekerscentra wonen.

Van de asielzoekers die definitief worden afgewezen (in 2019 waren dat er 26.000, in 2020 nog eens 19.000), vertrekt ongeveer de helft 'aantoonbaar', waarvan weer de helft onder dwang. Duizenden asielzoekers verdwijnen ieder jaar.

De [schatting](#) is dat de meeste 'verdwijners' het land verlaten, maar dat er in de jaren 2017 en 2018 tussen de 23.000 en 58.000 vreemdelingen illegaal in Nederland verbleven. Dat is fors minder dan de 200.000 illegalen die volgens dezelfde schatting eind jaren negentig in Nederland rondzwierven, maar het blijft lastig om vooral uitgeprocedeerde Marokkanen weg te krijgen. Marokko weigert de eigen mensen terug te nemen.

Werk in Nederland betaalt beter

In de EU als geheel kwamen de meeste asielzoekers vorig jaar uit Afghanistan, Colombia, Irak en Venezuela. De meeste Afghanen vroegen asiel aan in België, Duitsland en Griekenland. De meeste Colombianen en Venezolanen gingen naar Spanje.

Waarom krijgt Nederland meer 'veiligelanders' uit Afrika en Turkije? Salvatore Nicolosi, universitair docent in Utrecht en gespecialiseerd in het Europese asielrecht, vermoedt dat economische motieven meespelen. Dezelfde baan in Nederland betaalt beter dan in, zeg, Griekenland.

Nederland heeft ook al veel inwoners van Marokkaanse en Turkse komaf. Dat maakt

het voor Marokkanen en Turken die nog geen Nederlands spreken, makkelijker om hier een netwerk aan te boren.

In Nederland mag je blijven

Andere Europese landen maken onderscheid tussen asielzoekers die vrezen voor geweld of vervolging in hun thuisland en oorlogsvluchtelingen. De eerste groep krijgt doorgaans een verblijfsvergunning van één of twee jaar, de laatste van minstens drie jaar. Nederland heeft dat onderscheid losgelaten, omdat afgewezen asielzoekers dikwijls een tweede aanvraag deden als vluchteling of vice versa en daarmee hun procedure rekten.

Volgens Jan Latten, voormalig hoofddemograaf van het CBS en bijzonder hoogleraar sociale demografie aan de Universiteit van Amsterdam, speelt ook mee dat statushouders snel zicht krijgen op staatsburgerschap en permanent verblijf. Dat maakt Nederland 'aanlokkelijker' dan bijvoorbeeld Denemarken. Hier kunnen statushouders na vijf jaar een paspoort aanvragen, in Denemarken pas na acht jaar.

10.000 in noodopvang

In de asielzoekerscentra schommelde de bezetting de afgelopen jaren tussen de 20.000 en 30.000. Dat is dit jaar opgelopen tot [40.000](#). De 10.000 extra plaatsen heten 'noodopvang'.

Dat het vooral in Ter Apel druk is, komt doordat asielzoekers zich óf daar óf op Schiphol moeten melden. Vervolgens worden ze naar andere asielzoekerscentra gestuurd. Nicolosi vindt het een raar systeem. Zijn geboorteland Italië verdubbelde tijdens de migratiegolf van 2015-2016 het aantal aanmeldingspunten van tien naar twintig.

Er zijn geen woningen

Van de 40.000 migranten in asielzoekerscentra is meer dan een derde geen asielzoeker meer: die 14.000 hebben een verblijfsvergunning gekregen, maar geen woning. De [helft](#) wacht al langer dan drie maanden op een huis.

Gemeenten moeten die woningen regelen. De Rijksoverheid bepaalt hoeveel. Voor de eerste helft van 2022 is de [taakstelling](#) 10.000 woningen, maar daar komt de

achterstand van 2021 bovenop. Toen het kabinet de taakstelling in oktober gaf, was de achterstand 5.580.

Hoeveel woningen iedere gemeente moet opleveren is afhankelijk van het inwonertal. De grote steden moeten dus het meeste doen. In dezelfde steden is de woningnood het hoogst.

Nederland holt van incident naar incident

Het blijft volgens Latten 'brand blussen': 'Er worden naarstig meer opvangplekken gezocht, en het Rijk spoort gemeenten aan om meer huizen te bouwen, maar het er is geen beleidsmatige inzet op beheersing van de instroom.'

Gemeenten moeten huisvesting regelen voor asielmigranten, maar mogen niet meebeslissen over het aantal verblijfsvergunningen dat wordt verleend. Er zijn gemeenten die weigeren om huizen te bouwen voor statushouders, en die komen daar blijkbaar mee weg.

Nederland stelt überhaupt geen maximum aan het aantal asielzoekers of migranten dat het binnenlaat. Latten: 'Er is geen zicht op toekomstige aantallen waar men rekening mee kan houden.'

Iedere zoveel jaar is er ergens in de wereld een ramp of een oorlog en neemt het aantal asielzoekers drastisch toe. Dan is er paniek, moeten asielzoekers in tenten slapen, wordt er noodopvang in sportzalen en oude kantoorgebouwen ingericht, tot het aantal weer afneemt.

'Dan denkt de overheid dat het probleem is opgelost,' zegt Latten – tot het volgende 'incident' zich aandient. 'Het beleidsmotto is: vandaag een oplossing bieden, morgen zien we weer.'

Verdrag aanpassen?

Het kabinet RutteDrie (2017-2022) onderzocht of het Vluchtelingenverdrag van Genève uit 1951 niet binnen Europees verband kon worden herzien. Dat was een wens van de toenmalige CDA-leider Sybrand van Haersma Buma.

Het Verdrag van Genève werd gesloten in een tijd van grote vluchtelingenstromen

binnen Europa. Tegenwoordig komen de meeste asielzoekers van buiten.

Maar een commissie onder leiding van oud-CDA-minister Piet Hein Donner in opdracht van RutteDrie maakte korte metten met het idee van zijn partijgenoot Buma, waardoor feitelijk de asielzoekers, en niet Nederland zelf, nog steeds bepalen hoe groot de druk op Ter Apel en de AZC's is. Dat geldt temeer omdat de afspraak dat asielzoekers alleen recht hebben om in het eerste EU-land waarin ze belanden asiel aan te vragen sinds 2015 een dode letter is.

Britse en Deense voorbeeld

De Britten en Denen trekken hun eigen plan. Zij zijn bezig afspraken te maken met Rwanda om de aanmelding van asiel daarheen te verplaatsen. Illegale migratie wordt dan niet langer beloond met opvang en de kans op een verblijfsvergunning.

Die landen hebben de vrijheid om hun eigen asielbeleid te maken. Denemarken heeft een zogenoemde 'opt-out' van het Europese justitiebeleid, waaronder asiel valt. Het Verenigd Koninkrijk is helemaal geen lid van unie meer.

Naar de Antillen?

Fractievoorzitter Joost Eerdmans van JA21 heeft voorgesteld om iets soortgelijks te doen door asielzoekers uit 'veilige landen' als Algerije, Marokko en Nigeria naar Curaçao te sturen. Hij hoopt dat asielzoekers die weten dat ze nauwelijks kans maken op een verblijfsvergunning op die manier worden ontmoedigd.

Ook PVV en regeringspartij VVD hebben ideeën over asieldeals met landen buiten de Europese Unie. Van kabinetsplannen om migratiedeals met (Afrikaanse) landen te sluiten is vooralsnog echter niets terechtgekomen.

Wynia's Week volgt het immigratiebeleid kritisch en op voet. ***Als donateur maakt u Wynia's Week mogelijk.*** Doneren kan [**HIER**](#). Hartelijk dank!